

LUONNOS
21.6.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia. Lain 3 §:ssä säädetyn oppijanumeron käyttötarkoitusta ja antamista koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin, ja oppijanumerorekisteriä koskevat säännökset siirrettäisiin uuteen 3 a §:ään. Lisäksi lain soveltamisalaan lisättäisiin Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain mukaiset koulutukset ja tutkinnot sekä säädettäisiin mainittua koulua koskevasta tallentamisvelvoitteesta opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon. Esityksessä täsmennettäisiin myös yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevia säännöksiä.

Esityksessä otettaisiin huomioon julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukainen sääntely ja tehtäisiin sen edellyttämät muutokset valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin sekä perusopetuslakiin, lukiolakiin ja ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022. Helsingin eurooppalaista koulua koskeva tallentamisvelvoite on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Oppijanumero ja oppijanumerorekisteri.....	3
2.2 Helsingin eurooppalainen koulu	4
2.3 Tietojen sähköistä luovuttamistapaa koskeva sääntely	5
3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
3.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
3.2 Pääasialliset vaikutukset.....	6
3.2.1 Taloudelliset vaikutukset	6
3.2.2 Viranomaisvaikutukset.....	6
3.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	7
4 Muut toteuttamisvaihtoehdot	8
4.1 Vaihtoehtoiset tavat henkilön yksilöimiseen opetushallinnossa	8
5 Lausuntopalaute	8
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	8
6.1 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä	8
6.2 Perusopetuslaki	14
6.3 Lukiolaki	14
6.4 Laki ammatillisesta koulutuksesta	15
7 Voimaantulo	15
8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	15
LAKIEHDOTUKSET	17
valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta	17
perusopetuslain 41 a §:n muuttamisesta.....	21
lukiolain 60 §:n muuttamisesta	22
ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 110 §:n muuttamisesta	23
RINNAKKAISTEKSTIT	24
valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta	24
perusopetuslain 41 a §:n muuttamisesta.....	30
lukiolain 60 §:n muuttamisesta	31
ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 110 §:n muuttamisesta	32

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan Suomi edistää EU:n digitalisaatiopolitiikkaa, joka sääntelee kestävästi ylikansallisia alustapalveluja, vahvistaa EU:n digitaalisia sisämarkkinoita ja kilpailukykyä sekä edistää kansalaisten ja yritysten tietosuojaa ja digitaalisia toimintaedellytyksiä. Ohjelman mukaan digitalisaatio otetaan huomioon muun ohessa läpileikkaavana teeman eri koulutusasteilla.

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki (jäljempänä myös tiedonhallintalaki, 906/2019) tuli voimaan 1.1.2020. Lain 22 ja 23 § sisältävät säännökset tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avulla.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä. Valmistelun aikana sitä on käsitelty myös opetuksen ja koulutuksen toimialan identiteettihallinnan kehittämistyöryhmässä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti valmistelun aikana kuulemistilaisuuden Helsingin eurooppalaiselle koululle koulua koskevasta lakimuutoksesta.

Hallituksen esityksen luonnoksesta on pyydetty lausunnot keskeisiltä sidosryhmiltä. Esitysluonnos on ollut lausunnolla 22.6–20.8.2021. Lausuntotiivistelmä ja lausunnot ovat luettavissa hallituksen esityksen hankesivuilla...

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa...

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Oppijanumero ja oppijanumerorekisteri

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettu laki (884/2017) sisältää sääntelyä eri opetushallinnon tietovarannoista ja rekistereistä. Laki sisältää säännökset muun muassa perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen sekä korkeakoulutuksen opintotietojen tallentamisesta. Lain 6 luvussa säädetyn luovutuspalvelun avulla henkilöt voivat tarkastella omia opintosuorituksiaan Oma Opintopolku -palvelun kautta ja viranomaiset saavat keskitetysti tarvitsemansa tiedot esimerkiksi tilastointiin tai rahoitukseen yhdestä paikasta luotettavasti ja kustannustehokkaasti. Tämä edistää jatkuvaa oppimista tukemalla kansalaisia opintoihin hakeutumisessa, opintojen suorittamisessa, työmarkkinoille sijoittumisessa ja työnhaussa. Lisäksi se helpottaa opintoihin liittyvien etuuksien hakemista, parantaa tietojen käytettävyyttä ja vähentää päällekkäistä tiedonsiirtoa. Tietovarantoihin ja rekistereihin voidaan tallentaa tietoja niin teknisen rajapinnan kautta automatisoidulla tiedonsiirrolla oppilaitoksen opintohallintojärjestelmästä kuin manuaalisesti erillisen käyttöliittymän kautta.

Lain 3 §:ssä säädetään oppijanumerosta ja oppijanumerorekisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimii Opetushallitus. Lailla 1221/2020 muutetun ja 1.8.2021 voimaan tulevan lain 3 §:n 1 momentin mukaan oppijanumero on henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa tai varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoitetussa tietovarannossa tarkoitettuja tietoja. Opetuksen, koulutuksen tai varhaiskasvatuksen järjestäjä, varhaiskasvatuksen palveluntuottaja, korkeakoulu ja oppilaitoksen

ylläpitäjä voi käyttää oppijanumeroa myös henkilön yksilöintiin varhaiskasvatuslaissa, perusopetuslaissa, lukiolaissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoululaissa, yliopistolaissa tai vaapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä toteuttaessaan.

Pykälän 2 momentin mukaan tallennettaessa henkilöstä ensimmäistä kertaa tässä laissa tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettuja tietoja tiedon tallentajan tulee kysyä Opetushallitukselta henkilön oppijanumero. Jos henkilöllä ei ole oppijanumeroa, tulee Opetushallituksen luoda oppijanumero. Opetushallitus antaa oppijanumeron tiedoksi tiedon tallentajalle.

Edelleen 3 §:n mukaan oppijanumeroista muodostuu oppijanumerorekisteri. Oppijanumerorekisteriin tallennetaan lisäksi henkilön nimi sekä henkilötunnus tai muita yksilöimiseksi välttämättömiä tietoja. Oppijanumerorekisterin rekisterinpitäjä on Opetushallitus. Oppijanumero voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Oppijanumerorekisteriin tallennettavat tiedot säilytetään pysyvästi.

Oppijanumero on 11-merkkinen OID-tunnistekäytäntöön perustuva yksilöllinen tunniste, joka ei sisällä henkilöön liittyviä muita tietoja toisin kuin henkilötunnus. Oppijanumeron perustana olevan OID-haaran ylläpitäjänä ja myöntäjänä toimii Opetushallitus.

Oppijanumero on edellä mainitun sääntelyn perusteella katsottu olevan mahdollista antaa silloin, kun henkilöstä tallennetaan tietoja mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettuun tietovarantoon. Kun henkilölle on annettu oppijanumero, opetuksen, koulutuksen tai varhaiskasvatuksen järjestäjän, varhaiskasvatuksen palveluntuottajan, korkeakoulun ja oppilaitoksen ylläpitäjä voi käyttää sitä 1 momentin mukaisesti myös momentissa tarkoitettuja lakisääteisiä tehtäviä toteuttaessaan. Hallituksen esityksen (HE 260/2018 vp.) mukaan käyttötarkoituksen tarkoitus ei ole, että oppijanumeron käyttöä laajennettaisiin käytettäväksi muussa toiminnassa, kuin mikä on perusteltua mainituissa laeissa tarkoitettujen opetuksen, koulutukseen ja varhaiskasvatukseen liittyvien tehtävien toteuttamiseksi. Voimassa olevan sääntelyn ei ole kuitenkaan katsottu mahdollistavan oppijanumeron antamista viimeksi mainittua tarkoitusta varten. Tämän vuoksi esimerkiksi kokonaisen ikäluokan oppijoilla on kaikilla käytännössä oppijanumero viimeistään esi- ja perusopetuksessa mutta opettajista vain osalle on oppijanumero annettu, jolloin sitä ei voida käyttää valtakunnallisesti kattavana tunnistekäytäntönä.

Tulevaisuudessa miltei kaikilla opettajilla tulisi olemaan ilman säädösmuutoksiakin oppijanumero, joskin tilanne ajoittuisi aikaisintaan ajankohtaan, jolloin valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekisreistä annetun lain täytäntöönpanosta on kulunut noin viisitoista vuotta. Vasta silloin ensimmäisen kerran on valmistumassa opettajia, jotka kuuluvat ikäluokkaan, joista kaikille on oppijanumero luotu heidän aloitettuaan perusopetuksessa.

2.2 Helsingin eurooppalainen koulu

Helsingin eurooppalainen koulu perustettiin Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetulla lailla (1463/2007). Koulu on valtion omistama niin kutsuttu II tyyppin koulu, jonka esikoulu, ala-aste ja yläasteen luokat 1–5 on akkreditoitu Eurooppa-koulujärjestelmään. Oppilaat voivat aloittaa kaksivuotisen esiopetuksen sinä vuonna, jolloin he täyttävät neljä vuotta ja alakoulun ensimmäisen luokan kuusivuotiaina. Alakoulu jakautuu luokka-asteisiin P1–P5, jotka vastaavat perusopetuksen vuosiluokkia 1–5. Opetus jatkuu perusopetuksen vuosiluokkia 6–9 vastaavalla yläkoulujaksolla (tasot S1–S5), jota seuraavat lukiota vastaavat tasot S6 ja S7. Koulutuksen päätteeksi voidaan järjestää eurooppalainen ylioppilastutkinto. Koulun tehtävänä on Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain 3 §:n mukaan tarjota Eurooppa-koulujen opetussuunnitelmiin perustuvaa opetusta.

Helsingin eurooppalaista koulua koskevia tietoja ei tällä hetkellä tallenneta opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon, vaan koulua koskeva tilastotieto toteutetaan erillistiedonkeruulla. Tarve Helsingin eurooppalainen koulun oppilas- ja opintotietojen tietovarantoon tallentamiselle on syntynyt tiedonkeruun yhdenmukaistamisesta. Opetuksen hallinnonalan toimintatietojen valtakunnallinen tilastointi on viimeisten vuosien aikana siirtynyt hyödyntämään rekisteriaineistoja erillisten tietojenkeruun sijaan. Helsingin eurooppalaisen koulun tietojen keruun kehittäminen on osa tätä hallinnonalan tiedonhallinnan kehitystä.

2.3 Tietojen sähköistä luovuttamistapaa koskeva sääntely

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettu laki, perusopetuslaki (628/1998), lukiolaki (714/2018) ja ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017) sisältävät säännökset tietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Säännökset on annettu ennen tiedonhallintalain voimaantuloa. Tietojen sähköiseen luovuttamistapaan on soveltava lähtökohtaisesti viimeksi mainitun lain säännöksiä.

Tiedonhallintalain 22 §:n 1 momentin mukaan viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaanti-oikeus. Säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen tietojen sähköinen luovuttaminen voidaan toteuttaa muulla tavalla, jos teknisen rajapinnan toteuttaminen tai käyttö ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Viranomainen voi avata teknisen rajapinnan tiedonsaantiin oikeutetulle viranomaiselle myös muissa tilanteissa. Asiakirjojen ja tietojen antamisesta muulla tavalla säädetään erikseen.

Pykälä 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä 4 luvussa säädetään, tietojen luovuttaminen teknisten rajapintojen avulla on toteutettava tietojärjestelmien välillä siten, että teknisesti varmistetaan luovutettavien tietojen tapauskohtainen tarpeellisuus tai välttämättömyys tietoja saavan viranomaisen tehtävien hoitamiseksi, jos luovutettavat tiedot ovat henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja. Edelleen pykälän 3 momentin mukaan teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen määrittelee ja sitä ylläpitää tiedot luovuttava viranomainen. Suunniteltaessa usean viranomaisen välistä tietojen luovuttamista teknisten rajapintojen avulla on tietorakenteen kuvaus määriteltävä ja ylläpidettävä toimialasta vastaavan ministeriön johdolla.

Mainitun lain 23 §:n 1 momentin mukaan viranomainen voi avata katseluyhteyden toiselle viranomaiselle tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin katseluoikeuden saavalla viranomaisella on tiedonsaanti-oikeus. Sen lisäksi, mitä 4 luvussa säädetään, edellytyksenä katseluyhteyden avaamiselle on, että: 1) katselumahdollisuus on rajattu vain yksittäisiin hakuihin, jotka voivat kohdistua tiedonsaanti-oikeuden mukaisesti tarpeellisiin tai välttämättömiin tietoihin; sekä 2) tietojen hakemisen yhteydessä selvitetään tietojen käyttötarkoitus. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on toteutettava katseluyhteys siten, että katseluyhteyden mahdollistava tietojärjestelmä tunnistaa automaattisesti poikkeavan tietojen hakemisen.

3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

3.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia. Lain oppijanumeroa ja oppijanumerorekisteriä koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että Opetushallitus voisi antaa oppijanumeron laissa säädettyä käyttötarkoitusta varten. Esityksessä ehdotetaan, että oppijanumeroa voitaisiin käyttää nykysääntelyn lisäksi henkilön yksilöintiin toteutettaessa varhaiskasvatusta, opetusta ja koulutusta koskevia lakisääteisiä tehtäviä sekä

Opetushallituksesta annetun lain mukaisia tehtäviä. Muutokset mahdollistaisivat oppijanumeron käytön henkilön yksilöivänä yleistunnistena koko opetushallinnossa ja parantaisivat henkilöiden tietosuojaa, kun henkilön yksilöiminen opetushallinnossa ei edellyttäisi henkilötunnuksen käyttöä kuin välttämättömistä syistä.

Oppijanumerorekisteriin ehdotetaan tallennettavaksi myös henkilön yhteystiedot, joita voitaisiin hyödyntää toteutettaessa tietosuoja-asetuksen mukaista informaatiovelvollisuutta. Lisäksi lain soveltamisalaan lisättäisiin Helsingin eurooppalaisesta koulusta annettu laki ja säädettäisiin mainitulle koululle tallentamisvelvoite 2 luvun mukaiseen opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon. Lain sisältämiä yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin rekisterinpitäjien vastuiden jaon selkeyttämiseksi, minkä lisäksi sääntelyssä otettaisiin huomioon tiedonhallintalain mukaisen sääntelyn aiheuttamat muutostarpeet. Viimeksi mainitut muutokset esitetään tehtäväksi myös perusopetuslain, lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain luovuttamistapaa koskevaan sääntelyyn.

3.2 Pääasialliset vaikutukset

3.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouden kehyksiin tai talousarvioon. Esityksessä esitetyt muutokset tapahtuvat kehyksen ja talousarvion mahdollistamissa rajoissa. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjille syntyisi kustannuksia, mikäli he toteuttaisivat integraation oppijanumerorekisteriin omista henkilötietojärjestelmistään. Tämän toteuttamiseen tai nykyistä laajempaan oppijanumeron käyttöön ei kuitenkaan olisi velvoitetta.

3.2.2 Viranomaisvaikutukset

Oppijanumerorekisterin käytön laajentaminen aiheuttaisi muutoksia Opetushallituksen ylläpitämään oppijanumerorekisteriin. Mikäli kaikille rekisteriin lisättäville henkilöille voitaisiin tallentaa yhteystiedot, toteuttavat muutokset ovat huomattavasti vähäisempiä kuin, jos yhteystietoja ei voitaisi tallentaa. Tallentamalla yhteystiedot oppijanumerorekisteriin varmistettaisiin palveluiden toimivuus. Lisäksi malli tukisi Opetushallituksen arkkitehtuuria Oppijan palveluissa.

Esitettyjen muutosten vuoksi tarvittaisiin uusi käyttöliittymä, jolla toimijat voisivat hakea oppijanumeron usealle henkilölle esimerkiksi CSV-tiedoston avulla. Tarvittavat muutokset voitaisiin toteuttaa nykyisiä rajapintoja ja käyttöliittymiä muokkaamalla arviolta neljän henkilötyökuukauden työmäärällä. Lisäksi asiakaspalvelulle varattava resurssi olisi arviolta 0,5 henkilötyövuotta. Alkuvaiheessa edettäisiin lähinnä nykyisten rajapintojen ja käyttöliittymien hyödyntämisellä ja sitten jos tarpeita ilmenee enemmän, niitä voitaisiin huomioida jatkokehityksenä. Opetushallituksen muiden palveluiden kuin oppijanumerorekisterin ylläpitoon voisi tulla kustannuksia, jos palveluita muutettaisiin siten, että ne sallisivat mahdollistavamman oppijanumeron käytön lakisäätöisissä prosesseissa. Kustannukset olisivat kuitenkin pienemmät kuin erillisestä rekisteristä johtuvat muutostyöt.

Esityksen mukaan oppijanumeroa voitaisiin käyttää toteutettaessa Opetushallituksesta annetun lain mukaisia tehtäviä. Näin ollen opetushallitus voisi hyödyntää oppijanumeroa omassa toiminnassaan henkilöä yksilöivänä tunnistena. Tämä yhdenmukaistaisi henkilön yksilöintiä Opetushallituksen toiminnassa. Lisäksi oppijanumero olisi mahdollista antaa tietovarantoon tai rekistereihin tallentamisen lisäksi, kun oppijanumeroa käytetään henkilön yksilöintiin toteutettaessa varhaiskasvatusta, opetusta ja koulutusta koskevia laissa säädettyjä tehtäviä. Opetushallitukselle tämä tarkoittaisi tietomallien päivitystä ja oppijanumeron antamista koskevan toimintamallin uudistamista, kun oppijanumeroa olisi mahdollista pyytää myös muuta käyttötarkoitusta kuin tietojen tallentamista varten. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että oppijanumero tulisi

antaa edellä mainitussa tarkoituksessa myös muiden kuin oppilaina tai opiskelijoina olevien henkilöiden yksilöimiseksi.

Varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjille ei säädettäisi velvoitetta käyttää oppijanumeroa nykyistä sääntelyä laajemmin. Näin ollen oppijanumeron laajempi käyttö olisi vapaaehtoista ja järjestäjät voisivat pyytää henkilölle oppijanumeroa ja käyttää sitä henkilön yksilöimiseen resurssiensa mukaisesti.

Helsingin eurooppalaisen koululle tiedonkeruun tavan muutos edellyttäisi muutoksia joko käytössä olevaan opintohallintajärjestelmään tai vaihtoehtoisesti tietojen tallentamisen käyttöliittymään. Kerättävän tietosisällön ollessa ehdotetun muutoksen myötä aiempaa laajempi, se edellyttäisi opetuksen järjestäjältä joko ajallista lisäresursointia tai vaihtoehtoisesti opintohallintajärjestelmään tehtävää muutosta. Viimeksi mainittu olisi luonteeltaan kertaluontoinen. Muutokset eivät aiheuttaisi kohtuutonta rasitusta Helsingin eurooppalaiselle koululle ja niiden kustannusvaikutusten arvioidaan olevan vähäisiä. Opetushallitus tekee nykytilassa erillisen tiedonkeruun Helsingin eurooppalaista koulua koskevista tiedoista. Esityksessä ehdotetaan, että Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain mukaisten koulutusten ja tutkintojen tiedot kerättäisiin jatkossa opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon, mikä korvaisi kausittain tehtävät toistuvat erillistiedonkeruut.

Helsingin eurooppalaisen koulun opetussuunnitelman erityisen sisällön vuoksi Opetushallituksen olisi toteutettava opinto- ja tutkintorekisterin tietomalliin muutoksia, joiden kustannusvaikutukset olisivat vähäisiä ja ne sisältyvät talousarvioehdotuksen mukaisiin menoihin.

3.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksessä mahdollistettaisiin oppijanumeron antaminen nykysääntelyä laajemmalle henkilöryhmälle, kun oppijanumero voitaisiin antaa myös muuta kuin tietojen tallentamista koskevaa käyttötarkoitusta varten. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että oppijanumero voitaisiin antaa myös muiden kuin oppilaina ja opiskelijoina olevien henkilöiden yksilöimiseen, mikä vahvistaisi osaltaan näiden henkilöiden tietosuojaa, kun yksilöimiseen voitaisiin käyttää muuta kuin henkilötunnusta. Oppijanumeron käyttö henkilöä yksilöivänä tunnisteena vähentäisi riskiä hyödyntää henkilön tietoja laittomassa tarkoituksessa.

Esitys mahdollistaisi oppijanumeron antamisen muun ohessa jo siinä vaiheessa, kun henkilö on hakemassa varhaiskasvatukseen tai koulutukseen. Näin ollen oppijanumero voitaisiin antaa esimerkiksi ulkomaalaiselle henkilölle, joka hakee johonkin lakisääteiseen koulutukseen. Nykysääntelykään ei ole estänyt oppijanumeron antamista ulkomaalaiselle henkilölle, kun hänen yksilöimisekseen on ollut riittävät tiedot, mutta pysyvää oppijanumeroa ei ole voitu antaa ennen kuin henkilö on aloittanut opinnot Suomessa. Lisäksi esityksen mukainen sääntely mahdollistaisi oppijanumeron antamisen myös opettajalle, jolla ei ole oppijanumeroa. Tällöin opettajana olevat henkilöt voitaisiin yksilöidä digitaalisissa oppimisympäristöissä yhdenmukaisella tavalla oppilaina ja opiskelijoina olevien henkilöiden kanssa. Oppijanumero voitaisiin antaa myös työpaikkaohjaajille ammatillisen koulutuksen osalta, jolloin työpaikkaohjaajat voisivat kirjautua katsomaan ohjattaviensa eHOKS-tietoja. Tässä oppijanumero helpottaisi muun ohessa käyttöoikeuksien ja roolien hallintaa. Esitys mahdollistaisi myös Opintopolku-palvelujen virkailijoiden yksilöimisen oppijanumeron avulla.

Helsingin eurooppalaisen koulun oppilas- ja opintotietojen tallentaminen tietovarantoon parantaisi kansalaisten yhdenvertaista kohtelua osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen liittyvissä asioissa lisäämällä tietojen yhteismitallisuutta ja ajantasaisuutta. Samalla varmistettaisiin myös opetuksen ja koulutuksen järjestäjien yhdenvertainen kohtelu, sillä perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen opiskelua, suorituksia ja tutkintoja koskevia tietoja tallennetaan jo tällä hetkellä tietovarantoon. Tietojen tallentaminen hyödyttäisi myös yksilöä, kun yksilö näkisi ja voisi

näyttää suorittamansa koulutuksen palvelun kautta esimerkiksi opintojen suunnittelussa ja työhaussa.

4 Muut toteuttamisvaihtoehdot

4.1 Vaihtoehtoiset tavat henkilön yksilöimiseen opetushallinnossa

Esityksessä ehdotetaan oppijanumeron antamisen mahdollistamista kaikille opetushallinnossa toimiville henkilöille, kun numeroa käytettäisiin henkilön yksilöimiseen toteutettaessa lain mukaista käyttötarkoitusta. Vaihtoehtoinen tapa voisi olla oman tunnisteiden luominen opetushenkilöstölle. Tämä edellyttäisi oppijanumerorekisterin kaltaisen rekisterin toteutusta sekä siihen liittyvän ylläpidon ja asiakaspalvelun mahdollistamista. On todennäköistä, että oppijanumerorekisterin teknistä työtä voidaan hyödyntää, joka madaltaisi palvelun rakentamisen kustannuksia verrattuna tilanteeseen, jossa vastaavaa rekisteriä ei vielä olisi olemassa. Erillinen rekisteri edellyttäisi suurempia muutoksia Opetushallituksen sekä varhaiskasvatustoimijoiden tietorekistereihin. Työmäärällisesti vaihtoehto olisi isompi ja sen vaikutukset ulottuvat varhaiskasvatuksen hallinnonalan julkisen ja yksityisten toimijoiden rekistereihin saakka. Aikataulullisesti toteutus kestäisi pidempään kuin tässä esityksessä esitetty vaihtoehto ja rekisterin teknisen toteutuksen vuoksi käyttöönotolle tulisi varata pidempi aika.

Tässä esityksessä esitetyn oppijanumeron käyttöalan laajentaminen olisi mahdollista suhteellisen kevyin muutoksin ja sen avulla saavutettaisiin vastaava tavoitetilä kuin erillisen rekisterin perustamisella. Lisäksi oppijanumeron antaminen olisi mahdollista muillekin kuin opetushenkilöstöön kuuluville henkilöille. Näin ollen viimeksi mainitun erillisen rekisterin luominen yksistään opetushenkilöstöön kuuluvan henkilön yksilöimistä varten ei olisi perusteltua.

Valtiovarainministeriössä on vireillä henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskeva hanke (VM183:00/2020). Hankkeen tarkoituksena on uudistaa henkilötunnusjärjestelmää ja kehittää valtion takaamaa identiteettiä huomioiden henkilötunnusten riittävyys, poistaa uusien tunnusten sukupuolisidonnaisuus ja sujuvoittaa ulkomaalaisten asiointia laajentamalla henkilötunnuksen saajien piiriä sekä ehkäistä henkilötunnusten käyttöä tunnustuskäytössä. Se, millä tavalla henkilötunnusta ja henkilön yksilöintiä kehitetään, on vielä selvityksessä, eikä uudistusten toteutumistavasta ja aikataulusta ole varmuutta. Näin ollen oppijanumeron käytön laajentaminen on tässä tilanteessa perusteltua, kun henkilötunnuksen uudistamiseen kuluu todennäköisesti vielä useampi vuosi aikaa eikä uudistuksen toteuttamisesta ole vielä varmuutta.

5 Lausuntopalaute

(Täydentyy)

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain säännöksiin sisältyisi tietosuojasetuksen soveltamisalaan kuuluvaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä. Esitys ei sisältäisi erityisiä henkilötietoryhmiä koskevaa sääntelyä. Kansallinen erityislainsäädäntö on mahdollista silloin, kun tietosuojasetus nimenomaisesti jättää jäsenvaltioille kansallista sääntelyliikkumavaraa. Sääntelyliikkumavaraa voidaan ensinnäkin käyttää, kun henkilötietojen käsittely perustuu muun ohessa tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli kun käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisäätöisen velvoitteen noudattamiseksi. Käsittelyn tarkoitus määritellään kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa. Tarkentava lainsäädäntö voi näissä ta-

pauksissa sisältää erityisiä säännöksiä tietosuoja-asetuksen säännösten soveltamisen mukauttamiseksi, muun muassa käsittelyn lainmukaisuutta koskevia edellytyksiä, käsiteltävien tietojen tyyppiä, rekisteröityjä, säilytysaikoja, käyttötarkoitussidonnaisuutta ja käsittelytoimia koskevia säännöksiä. Jäsenvaltion lainsäädännön on 6 artiklan mukaan täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Ottaen huomioon tietosuoja-asetuksen suoran sovellettavuuden sekä perustuslakivaliokunnan lailla säätämistä koskeva viimeaikainen tulkintakäytäntö erityissääntely tulisi rajoittaa vain välttämättömiin.

Tietosuoja-asetuksen 87 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat määrittellä tarkemmin erityiset kansallisen henkilönumeron tai muun yleisen tunnisteen käsittelyn edellytykset. Tässä tapauksessa kansallista henkilönumeroa tai muuta yleistä tunnistetta on käytettävä ainoastaan noudattaen rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia koskevia asianmukaisia suojatoimia tämän asetuksen mukaisesti.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia lain 3 §:n mukaista oppijanumeroa koskevaan sääntelyyn. Oppijanumero on tietosuoja-asetuksen 87 artiklan mukainen kansallinen henkilönumero, jonka käsittelyn edellytyksistä voidaan säätää mainitun artiklan perusteella kansallisessa lainsäädännössä. Oppijanumeron käyttöä koskevat suojatoimet tulee sovellettavaksi tietosuojalain (1050/2018) 2 §:n 2 momentissa mainitut toimet. Mainittua lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 9/2018 vp.) on katsottu, että 2 momentti jättäisi rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän arvioitavaksi ensivaiheessa, millaiset suojatoimenpiteet ovat käsittelytoimiin nähden asianmukaiset. Tietosuojalain mukaiset suojatoimet katsottaisiin riittäviksi, eikä suojatoimista säädettäisi muutoin erikseen.

Oppijanumeroa koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettävän oppijanumeron antamista ja käyttötarkoitusta koskevilta osin. Lisäksi oppijanumerorekisterin tietosisältö ehdotetaan tarkennettavan. Sääntelyssä käytettäisiin mainitulta osin kansallista liikkumavaraa. Oppijanumeroa koskevan käsittelyn oikeusperusteena olisi pykälässä tarkoitetuissa laeissa säädettyjen tehtävien toteuttaminen. Sääntelyllä olisi yleisen edun mukainen tavoite, sillä sääntelyllä mahdollistettaisiin henkilöiden yksilöiminen opetushallinnossa yhdenmukaisella tavalla. Lisäksi oppijanumeron käyttäminen henkilön yksilöivänä tunnisteenä olisi henkilötietojen suojan kannalta turvattu tapa kuin henkilötunnuksen käyttö. Esityksessä esitetään yhteystietojen tallentamista oppijanumerorekisteriin. Tältä osin käsittelyperusteena olisi ensi sijassa tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetty informointivelvollisuus. Sääntelyllä olisi yleisen edun mukainen tavoite, kun ajantasaiset yhteystiedot mahdollistaisivat rekisteröidyn informoimisen ilman aiheetonta viivytystä. Lisäksi yhteystietojen tallentamiselle olisi yleisen edun mukainen tavoite, kun niitä voitaisiin käyttää muun ohessa koulutuksen kehittämisessä. Sääntelyn voidaan katsoa olevan oikeasuhtaista, koska oppijanumeron antamista ja käyttötarkoitusta koskeva sääntely on rajattu koskemaan vain niitä tietoja, jotka ovat välttämättömiä henkilön yksilöimiseksi tai joita tarvitaan henkilön lakisääteistä informoimista varten.

Sääntelyssä käytettäisiin kansallista liikkumavaraa myös säätämällä uudesta 7 a §:stä, jonka mukaan Helsingin eurooppalaisen koulun olisi tallennettava tietovarantoon ehdotuksessa esitetyt henkilön opetusta ja opintoja koskevat tiedot sekä lisäämällä mainittujen tietojen hyödyntäminen lain 4 §:ssä säädetyn opetuksen ja koulutuksen tietovarannon käyttötarkoitukseksi. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena olisi Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain mukaisten tehtävien toteuttaminen. Sääntelyllä olisi yleisen edun mukainen tavoite, koska tällöin mainitun koulun oppilailla ja opiskelijoilla olisi tallennettu keskeisiltä osin vastaavat tiedot kuin suomalaisen peruskoulun oppilaista ja lukion opiskelijoista, ja näitä tietoja voitaisiin hyödyntää vastaavalla tavalla. Sääntelyn voidaan katsoa olevan oikeasuhtaista, kun se on rajattu koskemaan vain niitä tietoja, jotka on katsottu välttämättömiksi tietovarannon käyttötarkoituksen toteuttamiseksi.

Ehdotuksessa tarkennettaisiin jäljempänä ilmenevällä tavalla myös yhteisrekisterinpitäjiä koskevia 5, 11 b, 18 ja 24 §:ää. Yhteisrekisterinpitäjistä ja niiden vastuualueista säädettäisiin tietosuojasetuksen 26 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.

2 §. Soveltamisala. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 kohta, jonka mukaan lakia sovellettaisiin jatkossa myös koulutukseen ja tutkintoihin, joista säädetään Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetussa laissa. Momentin 1–8 kohdat vastaisivat voimassa olevaa säännöstä.

3 §. Oppijanumero. Pykälässä säädettäisiin oppijanumerosta. Oppijanumerorekisteriä koskeva sääntely siirrettäisiin uuteen 3 a §:ään, minkä vuoksi pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan pykälässä säädettyä.

Pykälän 1 momentin mukaista sääntelyä ehdotetaan selkeytettävän siten, että oppijanumeron käyttötarkoituksesta säädettäisiin momentin kohdissa 1–3. Momenttiin täsmennettäisiin, että kysymys on luonnolliselle henkilön yksilöimiseen käytettävästä tunnisteesta. Momentin 1 kohta vastaisi voimassa olevaa sääntelyä, jonka mukaan oppijanumeroa käytetään henkilön yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa tai varhaiskasvatustilaisissa tarkoitettussa tietovarannossa tarkoitettuja tietoja.

Momentin 2 kohdan mukaan oppijanumeroa voitaisiin käyttää toteutettaessa varhaiskasvatusta, opetusta ja koulutusta koskevia lakisääteisiä tehtäviä. Voimassa olevan sääntelyn mukaan oppijanumeroa voidaan käyttää perusopetuslaissa, lukiolaissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoululaissa, yliopistolaissa tai vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä. Sääntelyä ehdotetaan yksinkertaistettavan siten, että laissa ei yksilöitäisi lakeja, vaan puhuttaisiin yleisesti lakisääteisten tehtävien toteuttamisesta. Oppijanumeron käyttö henkilön yksilöintiin olisi tällöin mahdollista nykysääntelyssä mainittujen lakien lisäksi toteutettaessa myös muita opetusta ja koulutusta koskevien lakien, kuten Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain, poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) ja maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) mukaisia tehtäviä. Lakisääteisillä tehtävillä tarkoitettaisiin esimerkiksi hakeutumista varhaiskasvatukseen, opetukseen tai koulutukseen taikka opetustoiminnan järjestämistä. Kysymykseen tulisivat myös mahdolliset lakia alemman tasoisella säädöksellä säädetyt tehtävät. Sääntelyllä varmistettaisiin, että oppijanumeroa voitaisiin käyttää henkilön yksilöintiin tarvittaessa kaikessa varhaiskasvatusta, opetusta ja koulutusta koskevassa lakisääteisessä toiminnassa.

Viimeksi mainitussa kohdassa ei nimettäisi voimassa olevan sääntelyn mukaisesti toimijoita, jotka voivat käyttää oppijanumeroa laissa säädettyä tehtäviä toteuttaessaan, vaan sen käyttö olisi mahdollista, mikäli sitä tarvittaisiin momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamiseen. Näin ollen myös opetus- ja kulttuuriministeriö voisi käyttää oppijanumeroa henkilön yksilöintiin, jos se toteuttaa kohdassa tarkoitettuja lakisääteisiä tehtäviä. Muutoksella ei olisi tarkoitus muuttaa muutoin nykytilaa, ja käytännössä oppijanumeron käyttäjinä olisivat opetuksen, koulutuksen tai varhaiskasvatuksen järjestäjät, varhaiskasvatuksen palveluntuottajat, korkeakoulut ja oppilaitoksen ylläpitäjät.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että oppijanumeroa voitaisiin käyttää opetushallituksesta annetun lain mukaisten tehtävien toteuttamiseen. Opetushallituksen tehtävät on säädetty sitä koskevan lain 2 §:ssä, jonka mukaan Opetushallituksen tehtävänä on muun ohessa ylläpitää sille säädettyjä tai määrättyjä tehtäviä varten tarpeellisia tietovarantoja, -rekistereitä ja -järjestelmiä. Muita kuin tässä laissa tarkoitettuja Opetushallituksen ylläpitämiä rekistereitä ovat esimerkiksi yleisiä kielitutkintoja koskeva rekisteri, oikeustulkintarekisteri ja opetushallinnon tutkintoa koskeva rekisteri. Ehdotettu muutos mahdollistaisi sen, että Opetushallitus voisi käyttää oppijanumeroa henkilöiden yksilöimiseen ylläpitäessään mainitussa laissa säädetyn tehtävän nojalla

muuta kuin tässä laissa tarkoitettua tietovarantoa tai rekisteriä. Lisäksi oppijanumero olisi mahdollista käyttää yleisesti Opetushallituksen lakisäteisessä toiminnassa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättävän, että Opetushallitus antaisi tiedoksi henkilön oppijanumeron 1 momentissa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten mainitun momentin 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen tallentajan tai 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä toteuttavan toimijan pyynnöstä. Tehtäviä toteuttavalla toimijalla tarkoitettaisiin esimerkiksi koulutuksen järjestäjää tai varhaiskasvatuksen palveluntuottajaa. Pyynnön katsottaisiin tulevan mainitulta toimijalta myös siinä tapauksessa, kun pyynnön kohteena oleva henkilö täyttäisi itse toimijan toteuttaman lomakkeen, joka tulisi automaattisesti tiedoksi Opetushallitukselle. Opetushallituksen tulisi kuitenkin aina saada tieto siitä, mihin tarkoitukseen oppijanumeroa käytettäisiin. Tähän riittäisi esimerkiksi maininta laista, jonka mukaisten tehtävien toteuttamisesta on kysymys. Opetushallituksen tulisi antaa oppijanumero, mikäli sitä käytettäisiin 1 momentissa säädettyyn tarkoitukseen. Jos henkilöllä ei olisi oppijanumeroa, tulisi Opetushallituksen voimassa olevan sääntelyn mukaisesti se luoda. Tältä osin täsmennettäisiin, että opetushallituksella olisi velvoite luoda oppijanumero pyynnön kohteena olevalle henkilölle.

Ehdotetut muutokset mahdollistaisivat, että oppijanumero olisi annettavissa henkilön yksilöintiin kaikissa 1 momentin mukaisissa tarkoituksissa eikä oppijanumeron antaminen olisi enää sidottu nykysääntelyn kaltaisesti tietojen tallentamiseen. Voimassa olevan sääntelyn mukaan tiedon tallentajan tulee kysyä Opetushallitukselta oppijanumero tallennettaessa henkilöstä ensimmäistä kertaa tässä laissa tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettuja tietoja. Mainittu velvoite säilyisi ennallaan, mutta sääntelyn sanamuotoa ehdotetaan muutettavan vastaamaan momentissa käytettyä ilmaisutapaa. Oppijanumeron pyytämiseen ja käyttöön muussa kuin mainitussa tallentamistarkoituksessa ei olisi velvoitetta. Oppijanumeron antaminen edellyttäisi edelleen, että henkilöstä olisi tiedossa ehdotetussa 3 a §:ssä tarkoitettujen henkilön yksilöimiseksi tarvittavat tiedot.

Oppijanumerorekisteriä koskeva Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja sitä koskeva sääntely ehdotetaan lisättäväksi uuteen 3 a §:ään.

3 a §. Oppijanumerorekisteri. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 a §, joka sisältäisi voimassa olevan 3 §:n 3 momentin mukaisen oppijanumerorekisteriä koskevan sääntelyn. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettävän rekisteriin tallennettavista tiedoista. Voimassa olevan sääntelyn mukaisesti rekisteriin tallennettaisiin henkilön nimi sekä henkilötunnus tai muut henkilön yksilöimiseksi välttämättömät tiedot. Nykyisen sääntelyn lisäksi rekisteriin ehdotetaan tallennettaviksi henkilön yhteystiedot. Tällä tarkoitettaisiin henkilön postiosoitetta, sähköpostiosoitetta tai puhelinnumeroa. Rekisteriin tallennettujen henkilön yhteystiedot tarvittaisiin, jotta rekisteröityä voitaisiin informoida tietosuojasetuksen 12–14 artiklan mukaisesti mahdollisista henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä muutoksista ja jotta rekisteröidyille voitaisiin tarvittaessa ilmoittaa mahdollisista tietosuojan ja -turvan kohdistuneista loukkauksista. Yhteystiedot saataisiin väestötietojärjestelmästä. Väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 28 §:n 1 momentin perusteella rekisterin tietoja voidaan käyttötarkoituksen mukaisesti päivittää väestötietojärjestelmän tiedoilla ilman, että siitä säädetään erikseen. Lisäksi väestötietojärjestelmän näkökulmasta kyse on viranomaisen lakisääteisestä tietojen käsittelystä, johon mainitun lain 29 §:n nojalla voidaan luovuttaa tarpeelliset tiedot. Rekisterinpitäjällä on tietosuojasetuksen 5 artiklan mukaan velvoite huolehtia siitä, että tiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä. Opetushallitus saisi muutostiedot kerran vuorokaudessa väestötietojärjestelmästä, mikä varmistaisi tietojen täsmällisyyden ja ajantasaisuuden. Mikäli henkilöllä on viimeksi mainitussa laissa tarkoitettu turvakielto, yhteystietoja ei tallennettaisiin rekisteriin. Säännös mahdollistaisi myös sen, että rekisteröity voisi ilmoittaa yhteystietonsa ja ylläpitää tietojaan Opetushallinnon tarjoamassa palvelussa kuten OmaOpintopolussa.

Opetushallitus voisi hyödyntää oppijanumerorekisterin tietoja, kuten yhteystietoja, tiedottamisessa myös niiden tietovarantojen ja rekisterien osalta, joissa se on rekisterinpitäjänä. Lisäksi oppijanumerorekisterin tietoja voitaisiin käyttää koulutuksen kehittämiseen, arviointiin, tilastointiin ja seurantaan. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi työelämään sijoittumista koskevan uraseurannan koulutuksen kehittämistä varten, kun henkilölle voitaisiin lähettää kyselyitä hyödyntäen rekisteriin tallennettuja henkilön yhteystietoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rekisterinpitäjistä, tietojen luovuttamisesta ja tietojen säilyttämisestä. Rekisterinpitäjää ja tietojen säilyttämistä koskevilta osin säännös vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Tietojen luovuttamistapaa koskevassa sääntelyssä otettaisiin huomioon tiedonhallintalain mukainen sääntely. Tiedonhallintalain voimaantulon jälkeen teknisen käyttöyhteyden käsitteestä on ollut tarkoitus luopua ja lain voimaantulon yhteydessä kumottiin useita erityislainsäädännön säännöksiä, jotka koskivat teknisen käyttöyhteyksien avulla tapahtuvaa tietojen luovuttamista. Voimassa olevassa laissa on säädetty, että oppijanumero voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Käsite tekninen käyttöyhteys ehdotetaan poistettavaksi ja momenttiin lisättäisiin uusi selkeyttävä ilmaisu tietojen luovutustavoista. Tiedot voitaisiin luovuttaa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 22 ja 23 §:n mukaisesti teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muutoin sähköisessä muodossa. Koska yleislakina sovellettavaksi tulevassa tiedonhallintalaissa on säädetty edellytyksistä, joilla tekninen rajapinta tai katseluyhteys voidaan avata, ei tällaisesta tiedon luovuttamisesta tule säätää erikseen enää erityislaissa. Tietojen luovuttaminen olisi mahdollista yleislakina sovellettavaksi tulevan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) 16 §:n 3 momentin nojalla. Tällöin rekisterin sisältämät tiedot voitaisiin luovuttaa rekisteristä luovutussensaajalle, kun tällä on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Esimerkiksi yhteystiedot voitaisiin luovuttaa sähköisessä muodossa koulutuksen järjestäjälle, jos järjestäjä käyttää niitä koulutuksen kehittämistä, kuten uraseurantaa, koskevia kyselyitä varten ja henkilötietojen käsittelyyn on tietosuojasetuksen mukainen peruste.

4 §. Tietovarannon käyttötarkoitus. Pykälän 1 momentissa säädettyä tietovarannon käyttötarkoitusta laajennettaisiin siten, että myös Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetussa laissa tarkoitettua opetusta koskevia tietoja voitaisiin käyttää henkilön hakeutuessa koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä henkilön hakiessa koulutukseen liittyviä etuisuuksia.

5 §. Tietovarannon yhteisrekisteripitäjät ja vastuiden jako. Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan Opetushallitus vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöyhteydestä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten. Momentissa ei sinänsä säädetä tiedonhallintalaissa säädetyllä tavalla tietojen luovuttamistavasta, vaan luovuttamisen mahdollistaman teknisen infran ylläpidosta. Koska käsitteenä tekninen käyttöyhteys on kuitenkin mahdollista sekoittaa tietojen luovuttamista koskevaan sääntelyyn, momenttia ehdotetaan muutettavan siten, että Opetushallitus vastaisi teknisistä edellytyksistä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuojasetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista. Momenttiin ehdotetaan täsmennettävän, että Opetushallitus vastaisi mainitun lisäksi myös muista rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta. Tietosuojasetuksen johdanto-osan 79 kohdassa todetaan, että rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelu sekä rekisterinpitäjien velvollisuudet ja vastuut esimerkiksi valvontaviranomaisen suorittaman seurannan ja niiden toteuttamien toimenpiteiden yhteydessä edellyttävät, että asetuksessa säädetyt vastualueet jaetaan selkeästi myös silloin, kun kyse on yhteisrekisterinpitäjistä. Momenttiin ehdotetulla lisäyksellä huomioitaisiin viranomaisten toimivaltuuksia ja tiedonsaantioikeuksia koskevalle sääntelylle asetettavat vaatimukset.

7 a §. *Helsingin eurooppalaista koulua koskevat tiedot.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 a § tiedoista, jotka Helsingin eurooppalaisella koululla olisi velvollisuus tallentaa tietovarantoon. Koulun olisi tallennettava tietovarantoon pykälässä säädetyt tiedot Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain mukaisessa opetuksessa olevista oppilaistaan. Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädetään koulun opetuksen jakaantumisesta kaksivuotiseen esikouluun, viisivuotiseen alakouluun sekä seitsemäivuotiseen yläkoululukioon. Lisäksi opetus jakaantuu kieliosastoihin, joiden määrästä ja opetuskielistä säädetään Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (15/2008). Tallentamisvelvoite koskisi kaikkia kouluasteita ja kieliosastoja.

Pykälän 1 kohdan mukaan tietovarantoon olisi tallennettava opetus, johon oppilas osallistuu. Suorittavalla opetuksella tarkoitettaisiin opetusta, josta säädetään Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain 4–8 §:ssä. Kohdassa tarkoitettu opetus käsittäisi myös yläkoulu-lukion päätteeksi suoritettavaan eurooppalaiseen ylioppilastutkintoon (European Baccalaureate, jäljempänä EB-tutkinto) johtavat opinnot. EB-tutkinnosta säädetään Eurooppa-koulujen yleissopimuksessa sekä Eurooppa-koulujen johtokunnan hyväksymässä EB-tutkinnon ohjesäännössä. Suomi liittyi Eurooppa-koulujen yleissopimukseen vuonna 1995 ja ratifioi uudistetun yleissopimuksen vuonna 2004 (laki 591/2004 ja asetus 798/2004), SopS 105—106/2004). Ylioppilastutkinnosta annetun lain (502/2019) mukaisesti EB-tutkinnon suorittaminen tuottaa samat oikeudet kuin suomalaisen ylioppilastutkinnon suorittaminen.

Pykälän 2 kohdan mukaan järjestelmään olisi tallennettava tieto opintojen aloittamisesta, väliaikaisesta keskeyttämisestä ja päättymisestä. Pääsääntöinen oppilaiden opintojen alkamispäivä olisi elokuun puolivälissä koulutyön tosiasiallisesti alkaessa. Opintojen alkamispäivä olisi siis eri kuin asetuksen 15/2008 4 §:ssä säädetty lukuvuoden aloitusajankohta. Pääsääntöisesti opetus päättyisi silloin, kun 1 kohdassa tarkoitettujen opintojen tulokset ovat suoritettuiksi. Oppilas voi myös esimerkiksi muuttaa toiselle paikkakunnalle ja sen vuoksi siirtyä toisen opetuksen järjestäjän opetukseen. Tällöin kyse olisi opintojen päättymisestä säännöksessä tarkoitettulla tavalla. Oppilas voi myös keskeyttää opintoja. Jos oppilas keskeyttää opintoja kokonaan, olisi kyse opintojen päättymisestä. Tietovarantoon ei kuitenkaan tallennettaisi tavanomaisia lyhytaikaisia poissaoloja esimerkiksi sairastumisen, ulkomaanmatkan tai muun vastaavan syyden vuoksi.

Pykälän 3 kohdan mukaan järjestelmään olisi tallennettava suoritettujen opintojen ja oppilaan arviointi. Suoritetuilla opinnoilla viitattaisiin pykälän 1 kohdassa tarkoitettuun opetukseen, joka tulee suoritetuksi kokonaan tai osittain. Oppilaan arvioinnilla tarkoitettaisiin oppilaan opintosuoritusten arviointia kaikilla kouluasteilla. Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain 17 §:n 2 momentin mukaan oppilaan opintosuoritusten arvioinnista, todistuksiin merkittävistä tiedoista ja opintojen suorittamisesta hyväksytysti määrätään opetussuunnitelmassa Eurooppa-kouluissa noudatettavia määräyksiä soveltuvin osin noudattaen. Opetussuunnitelman laatii ja vahvistaa Opetushallitus.

Oppilas siirtyy lukuvuoden päättyttyä seuraavalle vuosiluokalle Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain 18 §:ssä säädetyin edellytyksin. Oppilaan vuosiluokalta siirtymisen edellytyksenä on kyseisen vuosiluokan opintojen suorittaminen hyväksytysti. Opintojen hyväksytysti suorittamisesta säädetään opetussuunnitelmassa. Myös tieto seuraavalle vuosiluokalle siirtymisestä tallennettaisiin järjestelmään. Lisäksi järjestelmään olisi tallennettava tieto siitä, mikäli oppilalle luetaan hyväksi muualla suoritettuja opintoja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain 19 §:n mukaisesti.

Koulussa ei ole käytössä perusopetuksen päättötodistusta vastaavaa todistusta. Tietovarantoon tallennettaisiin kuitenkin tiedot yläkoulu-lukion päätteeksi suoritettusta EB-tutkinnosta ja tutkintoon kuuluvien kokeiden arvioinnista.

11 § b. *Rekisterin yhteisrekisteripitäjät ja vastuiden jako.* Pykälässä säädetään oppivelvollisuusrekisterin yhteisrekisteripitäjistä ja vastuiden jaosta. Pykälän 1 ja 2 momenttia ehdotetaan muutettavan 5 §:n 1 ja 2 momenttia vastaavalla tavalla.

18 §. *Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisteripitäjät ja vastuiden jako.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavan lain 5 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla.

23 §. *Korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon käyttötarkoitus.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavan siten, että momentissa tarkoitettu sisältö tarjottaisiin tietoturvallisesti teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Momentista poistettaisiin käsite tekninen käyttöyhteys ja se korvattaisiin tiedonhallintalain mukaisella ilmaisuilla.

24 §. *Tietovarannon yhteisrekisteripitäjät ja vastuiden jako.* Pykälässä säädetään korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisteripitäjistä ja vastuiden jaosta. Pykälän 1 ja 2 momenttia ehdotetaan muutettavan asiallisesti lain 5 §:n 1 ja 2 momenttia vastaavalla tavalla. Tässä muutokset kohdistuisivat tietovarannon yhteisrekisteripitäjänä olevaan opetus- ja kulttuuriministeriöön.

29 §. *Tietojen luovuttaminen palvelun avulla.* Pykälän 3 momentista poistettaisiin sääntely, jonka mukaan viranomaiset saavat palvelusta tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla. Lisäksi poistettaisiin sääntely luovuttamista koskevista edellytyksistä ja luovutuksensaajana olevalle viranomaiselle säädetyistä velvoitteista. Momenttiin lisättäisiin uusi selkeyttävä ilmaisu tietojen luovutustavoista. Tiedot voitaisiin luovuttaa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 22 ja 23 §:n mukaisesti teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muutoin sähköisessä muodossa. Mainittu vastaisi asiallisesti 3 a §:n 2 momenttiin ehdotettua sääntelyä.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavan siten, että luovutuspalvelun avulla voitaisiin luovuttaa pykälän 2 ja 3 momentin mukaisesti tietoja myös Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle. Pykälän 2 momentin mukaan palvelun avulla tiedot voidaan luovuttaa viranomaiselle viranomaisen lakiin tai laissa säädettyyn tehtävään perustuvan tiedonsaantioikeuden nojalla. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöstä annetun lain (695/2019) 31 a §:n nojalla Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöllä on tietojensaantioikeus mainitussa säännöksessä yksilöityihin tietoihin korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon rekisteripitäjiltä. Koska Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö ei ole viranomainen, tietojen luovuttamisesta mainitusta tietovarannosta palvelun avulla olisi säädettävä erikseen.

30 §. *Ylläpitäjän tehtävät.* Pykälän 1, 2 ja 4 momentista poistettaisiin käsite tekninen käyttöyhteys, ja se korvattaisiin käyttämällä tiedonhallintalain 22 ja 23 §:ssä säädettyä vastaavasti käsitettä tekninen rajapinta ja katseluyhteys.

6.2 Perusopetuslaki

41 a §. *Tietojen luovuttaminen.* Pykälän otsikkoa muutettaisiin siten, että se vastaisi pykälään ehdotettua uutta sisältöä. Pykälän sisältö muutettaisiin vastaamaan tiedonhallintalain mukaista sääntelyä ja se vastaisi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 3 §:n 3 momenttiin ehdotettua muutosta tietojen luovuttamisesta.

6.3 Lukiolaki

60 §. *Tietojen luovuttaminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavan perusopetuslain 41 a §:ää vastaavalla tavalla.

6.4 Laki ammatillisesta koulutuksesta

110 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälää ehdotetaan muutettavan perusopetuslain 41 a §:n ja lukiolain 60 §:ää vastaavalla tavalla.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2022. Helsingin eurooppalaista koulua koskevien tietojen tallentamisen edellyttämien muutosten toteuttamiselle tulee varata riittävä aika. Tämän vuoksi ehdotetaan, että valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 7 a § tulisi voimaan vasta 1.1.2023.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 10 § turvaa yksityiselämän suojan perusoikeutena jokaiselle. Pykälän 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Esitykseen sisältyy henkilötietoja koskevaa sääntelyä, kun oppijainumero olisi mahdollista antaa nykyistä laajemmalle henkilöpiirille. Lisäksi esityksessä esitetään, että oppijanumerorekisteriin tallennettaisiin yhteystiedot ja että Helsingin eurooppalaisen koulun olisi tallennettava opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon oppilaiden ja opiskelijoiden opintoja ja koulutusta koskevat tiedot. Esityksessä täsmennettäisiin myös yhteisrekisterinpitäjiä koskevia säännöksiä.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 14/2018 vp katsonut lähtökohtaisesti riittävää olevan, että henkilötietojen suoja ja käsittelyä koskeva sääntely on yhteensopiva tietosuojasetuksen kanssa. Henkilötietojen suojan toteuttaminen tulisi valiokunnan mukaan jatkossa ensisijaisesti taata yleisen tietosuojasetuksen ja säädettävän kansallisen yleislain nojalla. Tähän liittyen tulisi välttää kansallisen erityislainsäädännön säätämistä sekä varata sellaisen säätäminen vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuojasetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi (ks. myös PeVL 2/2018 vp, s. 5, PeVL 1/2020 vp, s. 2, PeVL 4/2020 vp, s. 8).

Perustuslakivaliokunnan mukaan (ks. esim. PeVL 20/2020 vp) on selvää, että kansallisen erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuojasetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä suurempi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 5). Valiokunta korostaa, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Valiokunta on tämän johdosta painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa (PeVL 14/2018 vp, s. 5 ja siinä viitatu lausunnot). Merkityksellistä on ollut, että valiokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavara rajoittaa henkilötietojen käsittelystä säädettäessä erityisesti se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy perustuslain 10 §:n samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjes-

telmän kokonaisuudessa. Valiokunta on tämän vuoksi arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I). Henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn on oltava tietosuojasetuksen mahdollistamissa puitteissa yksityiskohtaista ja kattavaa (PeVL 20/2020 vp, s. 4, PeVL 65/2018 vp, s. 45, PeVL 15/2018 vp, s. 40).

Lainsäätäjän harkintaa sitovia henkilötietojen suojan kannalta tärkeitä sääntelykohteita rekisteröinnissä perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan ovat olleet ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaika henkilörekistereissä ja rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin näiden seikkojen sääntelyn kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla (ks. esim. PeVL 14/2002 vp, s. 2, PeVL 27/2006 vp, s. 2/I, PeVL 11/2016 vp, s. 8 ja PeVL 13/2016 vp, s. 3—4). Perustuslakivaliokunta on lisäksi pitänyt liian erittelemättömiä ja laaja-alaisia tiedonsaantioikeuksia koskevia säännöksiä perustuslain 10 §:n 1 momentin vastaisina (esim. PeVL 7/2000 vp, PeVL 14/2002 vp, PeVL 15/2002 vp ja PeVL 74/2002 vp).

Esityksessä lähdetään siitä, että henkilötietojen osalta tietosuojasetusta täydentäviä säännöksiä on mahdollista säätää, koska kyseessä on asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan tarkoittama käsittelyperuste, eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Tietosuojasetuksen 6 artiklan mukaan kansallisen liikkumavaran käytön on lisäksi oltava yleisen edun mukaista ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Kansallisen liikkumavaran käyttöä on selostettu ja perusteltu tarkemmin säännöskohtaisissa perusteluissa kohdassa 6.1. Mainituissa kohdassa esitetyillä perusteilla katsotaan, että esityksessä henkilötietojen ehdotettu erityissääntely olisi yleisen edun mukaista ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun päämäärään nähden. Esityksessä ei ehdoteta arkaluonteisia henkilötietoja koskevaa sääntelyä.

Kansallinen erityissääntely katsottaisiin välttämättömäksi myös riskiperustaisen lähestymistavan näkökulmasta, koska kyse on laajamittaisesta henkilötietojen käsittelystä, ja on olemassa riski rekisteröidyn kannalta, mikäli yksityiskohtaista sääntelyä ei olisi. Oppijanumerorekisteriin ja opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon tallennettavien tietojen osalta kansallinen erityissääntely olisi välttämätöntä myös rekistereiden käyttötarkoituksen ja tietosisällön yhtenäisyyden vuoksi, jotta yksilöt ja viranomaiset voivat käyttää niitä kattavana kansallisena tietovarantona.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa säätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 §:n 1 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 ja 2 momentti, 11 b §:n 1 ja 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 23 ja 24 §, 29 §:n 3 ja 4 momentti sekä 30 §:n 1, 2 ja 4 momentti, sellaisina kuin niistä on 2 §:n 1 momentti laissa 1221/2020, 3 § osaksi laeissa 568/2019 ja 1221/2020 sekä, 23 ja 24 § sekä 29 §:n 4 momentti laissa 568/2019,

lisätään lakiin uusi 3 a ja 7 a § seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan koulutukseen ja tutkintoihin, joista säädetään:

-
- 8) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020);
9) Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetussa laissa (1463/2007).
-

3 §

Oppijanumero

Oppijanumero on luonnolliselle henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin:

- 1) tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa tai varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoitettussa tietovarannossa tarkoitettuja tietoja;
- 2) toteutettaessa varhaiskasvatukseen, opetukseen tai koulutukseen liittyviä lakisäätteisiä tehtäviä;
- 3) toteutettaessa Opetushallituksesta annetussa laissa (564/2016) tarkoitettuja tehtäviä.

Opetushallitus antaa tiedoksi henkilön oppijanumeron 1 momentissa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten mainitun momentin 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen tallentajan tai 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä toteuttavan toimijan pyynnöstä. Tiedon tallentajan on pyydettävä Opetushallitukselta henkilön oppijanumero, kun henkilöstä tallennetaan ensimmäistä kertaa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja. Jos pyynnön kohteena olevalla henkilöllä ei ole oppijanumeroa, Opetushallituksen on luotava henkilölle oppijanumero.

3 a §

Oppijanumerorekisteri

Oppijanumeroista muodostuu oppijanumerorekisteri. Oppijanumerorekisteriin tallennetaan lisäksi henkilön nimi sekä henkilötunnus tai muita yksilöimiseksi välttämättömiä tietoja sekä yhteystiedot. Rekisteriin tallennettuja tietoja voidaan käyttää myös tämän lain ja varhaiskasvatuslain mukaisiin rekistereihin ja tietovarantoihin liittyvässä tiedottamisessa sekä koulutuksen kehittämisessä, arvioinnissa, tilastoinnissa ja seurannassa.

Oppijanumerorekisterin rekisterinpitäjä on Opetushallitus. Oppijanumerorekisteriin tallennettu tieto voidaan luovuttaa teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22 ja 23 §:ssä. Oppijanumerorekisteriin tallennettavat tiedot säilytetään pysyvästi.

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta, lukiolaissa tarkoitettua koulutusta, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta, vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettua koulutusta ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetussa laissa tarkoitettua opetusta koskevia tietoja käytetään henkilön hakeutuessa koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä henkilön haikissa koulutukseen liittyviä etuisuuksia.

5 §

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät sekä Opetushallitus. Opetushallitus vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisistä edellytyksistä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä oppilaitosten ylläpitäjät vastaavat tallentamiensa tietojen luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EU kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyistä velvollisuuksista ja muista rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta.

7 a §

Helsingin eurooppalaista koulua koskevat tiedot

Helsingin eurooppalaisen koulun on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain mukaisessa opetuksessa olevista oppilaistaan:

- 1) opetus, johon oppilas osallistuu;
- 2) opintojen aloittaminen, väliaikainen keskeytyminen ja päättäminen;
- 3) suoritettut opinnot ja oppilaan arviointi.

11 b §

Rekisterin yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Rekisterin yhteisrekisterinpitäjiä ovat opetuksen ja koulutuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät, kunnat sekä Opetushallitus. Opetushallitus vastaa rekisterin yleisestä toiminnasta sekä teknisistä edellytyksistä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät ja kunnat vastaavat tallentamiensa tietojen yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista ja muista rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta.

18 §

Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Opetushallitus vastaa opiskelijavalintarekisterin tietojen kokoamisesta ja hakujärjestelmien valtakunnallisesta toteutuksesta sekä koulutukseen hakemiseen ja opiskelijaksi ottamiseen liittyvästä yleisestä tiedottamisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä korkeakoulut vastaavat tallentamiensa tietojen yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä ja 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista ja muista rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta.

23 §

Korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon käyttötarkoitus

Korkeakoulujen opiskeluoikeus-, ilmoittautumis-, tutkinto- ja opintosuoritustietojen keskitettyä säilytystä ja käyttöä varten on valtakunnallinen tietovaranto, johon kootaan korkeakoulujen opiskelijatietoja sisältävien rekisterien tietosisältöä ja jonka kautta tämä sisältö tarjotaan tietoturvaselvästi teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Opiskelijavalintarekisterin ja korkeakoulujen yhteisten opiskelijavalintapalveluiden käyttöön. Korkeakoulu voi käyttää tietovarantoa myös muussa yliopistolain 2 §:ssä tai ammattikorkeakoululain 4 §:ssä säädettyjen tehtäviensä hoitamisessa ja luovuttaessaan tietoa viranomaisille ja muille korkeakouluille.

24 §

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisistä edellytyksistä tietojen tallentamisesta, käsittelyä ja luovutusta varten.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut vastaavat tallentamiensa tietojen yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista ja muista rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta.

29 §

Tietojen luovuttaminen palvelun avulla

Opetushallitus voi luovuttaa tietoja teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 22 ja 23 §:ssä.

Tietoja voidaan 2 ja 3 momentin mukaisesti luovuttaa palvelun avulla myös Työllisyysrahastolle ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle.

30 §

Ylläpitäjän tehtävät

Opetushallitus vastaa palvelun ylläpitäjänä palvelun yleisestä toiminnasta ja teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avaamisesta.

Opetushallitus vastaa palvelun kautta tapahtuvan tietojen luovutuksen lainmukaisuudesta ja teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avaamisen edellytysten tutkimisesta.

Opetushallitus on velvollinen ilmoittamaan rekisterinpitäjille teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avaamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 7 a § tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2023.

2.

Laki

perusopetuslain 41 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perusopetuslain 41 a §, sellaisena kun se on laissa 1288/2013, seuraavasti:

41 a §

Tietojen luovuttaminen

Tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22 ja 23 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

lukiolain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lukiolain (714/2018) 60 § seuraavasti:

60 §

Tietojen luovuttaminen

Tässä laissa tarkoitetussa toiminnassa syntyneisiin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22 ja 23 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

ammattillisesta koulutuksesta annetun lain 110 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 110 § seuraavasti:

110 §

Tietojen luovuttaminen

Tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22 ja 23 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

opetusministeri Etunimi Sukunimi

1.

Laki**valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 §:n 1 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 ja 2 momentti, 11 b §:n 1 ja 2 momentti, 11 c §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 23 §, 24 §, 29 §:n 3 ja 4 momentti sekä 30 §:n 1, 2 ja 4 momentti, sellaisina kuin niistä on 2 §:n 1 momentti laissa 1221/2020, 3 § osaksi laeissa 568/2019 ja 1221/2020 sekä, 23 ja 24 § sekä 29 §:n 4 momentti laissa 568/2019,

lisätään lakiin uusi 3 a ja 7 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan koulutukseen ja tutkintoihin, joista säädetään:

Tätä lakia sovelletaan koulutukseen ja tutkintoihin, joista säädetään:

8) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020).

8) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020);

9) *Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetussa laissa (1463/2007).*

3 §

3 §

*Oppijanumero ja oppijanumerorekisteri**Oppijanumero*

Oppijanumero on henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa tai varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoitetussa tietovarannossa tarkoitettuja tietoja. Opetuksen, koulutuksen tai varhaiskasvatuksen järjestäjä, varhaiskasvatuksen palveluntuottaja, korkeakoulu ja oppilaitoksen ylläpitäjä voi käyttää oppijanumeroa myös henkilön yksilöintiin varhaiskasvatuslaissa, perusopetuslaissa, lukiolaissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoulu-

Oppijanumero on luonnolliselle henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin:

1) tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa tai varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoitetussa tietovarannossa tarkoitettuja tietoja;

2) toteutettaessa varhaiskasvatus, opetusta ja koulutusta koskevia lakisääteisiä tehtäviä;

3) toteutettaessa opetushallituksesta annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä.

Opetushallitus antaa tiedoksi henkilön oppijanumeron 1 momentissa tarkoitettua käyttö-tarkoitusta varten mainitun momentin 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen tallentajan tai 2

laissa, yliopistolaissa tai vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä toteuttaessaan. (30.12.2020/1221)

Tallennettaessa henkilöstä ensimmäistä kertaa tässä laissa tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettuja tietoja tiedon tallentajan tulee kysyä Opetushallitukselta henkilön oppijanumero. Jos henkilöllä ei ole oppijanumeroa, tulee Opetushallituksen luoda oppijanumero. Opetushallitus antaa oppijanumeron tiedoksi tiedon tallentajalle.

Oppijanumeroista muodostuu oppijanumerorekisteri. Oppijanumerorekisteriin tallennetaan lisäksi henkilön nimi sekä henkilötunnus tai muita yksilöimiseksi välttämättömiä tietoja. Oppijanumerorekisterin rekisterinpitäjä on Opetushallitus. Oppijanumero voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Oppijanumerorekisteriin tallennettavat tiedot säilytetään pysyvästi.

ja 3 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä toteuttavan toimijan pyynnöstä. Tiedon tallentajan on pyydettävä Opetushallitukselta henkilön oppijanumero, kun henkilöstä tallennetaan ensimmäistä kertaa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja. Jos pyynnön kohteena olevalla henkilöllä ei ole oppijanumeroa, Opetushallituksen on luotava henkilölle oppijanumero.

(3 momentti kumotaan)

3 a §

Oppijanumerorekisteri

Oppijanumeroista muodostuu oppijanumerorekisteri. Oppijanumerorekisteriin tallennetaan lisäksi henkilön nimi sekä henkilötunnus tai muita yksilöimiseksi välttämättömiä tietoja sekä yhteystiedot. Rekisteriin tallennettuja tietoja voidaan käyttää myös tämän lain ja varhaiskasvatuslain mukaisiin rekistereihin ja tietovarantoihin liittyvässä tiedottamisessa sekä koulutuksen kehittämisessä, arvioinnissa, tilastoinnissa ja seurannassa.

Oppijanumerorekisterin rekisterinpitäjä on Opetushallitus. Oppijanumerorekisteriin tallennettu tieto voidaan luovuttaa teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22 ja 23 §:ssä. Oppijanumerorekisteriin tallennettavat tiedot säilytetään pysyvästi.

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta, lukiolaissa tarkoitettua koulutusta, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta ja vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettua koulutusta koskevia tietoja käytetään henkilön hakeutuessa koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä henkilön hakiessa koulutukseen liittyviä etuisuuksia.

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta, lukiolaissa tarkoitettua koulutusta, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta, vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettua koulutusta ja *Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetussa laissa tarkoitettua opetusta* koskevia tietoja käytetään henkilön hakeutuessa koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä henkilön hakiessa koulutukseen liittyviä etuisuuksia.

5 §

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät sekä Opetushallitus. Opetushallitus vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöyhteydestä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä oppilaitosten ylläpitäjät vastaavat tallentamiensa tietojen luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EU kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyistä velvollisuuksista.

5 §

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät sekä Opetushallitus. Opetushallitus vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä *teknisistä edellytyksistä* tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä oppilaitosten ylläpitäjät vastaavat tallentamiensa tietojen luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EU kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyistä velvollisuuksista *ja muista rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta*.

7 a §

Helsingin eurooppalaista koulua koskevat tiedot

Helsingin eurooppalaisen koulun on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain mukaisessa opetuksessa olevista oppilaistaan:

- 1) opetus, johon oppilas osallistuu;
- 2) opintojen aloittaminen, väliaikainen keskeytyminen ja päättyminen;
- 3) suoritettut opinnot ja oppilaan arviointi.

11 b §

Rekisterin yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Rekisterin yhteisrekisterinpitäjiä ovat opetuksen ja koulutuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät, kunnat sekä Opetushallitus. Opetushallitus vastaa rekisterin yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöyhteydestä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät ja kunnat vastaavat tallentamiensa tietojen yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyistä velvollisuuksista.

11 b §

Rekisterin yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Rekisterin yhteisrekisterinpitäjiä ovat opetuksen ja koulutuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät, kunnat sekä Opetushallitus. Opetushallitus vastaa rekisterin yleisestä toiminnasta sekä *teknisistä edellytyksistä* tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät ja kunnat vastaavat tallentamiensa tietojen yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyistä velvollisuuksista *ja muista rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta*.

18 §

Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Opetushallitus vastaa opiskelijavalintarekisterin tietojen kokoamisesta ja hakujärjestelmien valtakunnallisesta toteutuksesta sekä koulutukseen hakemiseen ja opiskelijaksi ottamiseen liittyvästä yleisestä tiedottamisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä korkeakoulut vastaavat tallentamiensa tietojen yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä ja 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa

18 §

Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Opetushallitus vastaa opiskelijavalintarekisterin tietojen kokoamisesta ja hakujärjestelmien valtakunnallisesta toteutuksesta sekä koulutukseen hakemiseen ja opiskelijaksi ottamiseen liittyvästä yleisestä tiedottamisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä korkeakoulut vastaavat tallentamiensa tietojen yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä ja 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa

muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista.

muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista ja muista rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta.

23 §

23 §

Korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon käyttötarkoitus

Korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon käyttötarkoitus

Korkeakoulujen opiskeluoikeus-, ilmoittautumis-, tutkinto- ja opintosuoritustietojen keskitettyä säilytystä ja käyttöä varten on valtakunnallinen tietovaranto, johon kootaan korkeakoulujen opiskelijatietoja sisältävien rekisterien tietosisältöä ja jonka kautta tämä sisältö tarjotaan tietoturvallisesti teknisellä käyttöyhteydellä opiskelijavalintarekisterin ja korkeakoulujen yhteisten opiskelijavalintapalveluiden käyttöön. Korkeakoulu voi käyttää tietovarantoa myös muussa yliopistolain 2 §:ssä tai ammattikorkeakoululain 4 §:ssä säädettyjen tehtäviensä hoitamisessa ja luovuttaessaan tietoa viranomaisille ja muille korkeakouluille.

Korkeakoulujen opiskeluoikeus-, ilmoittautumis-, tutkinto- ja opintosuoritustietojen keskitettyä säilytystä ja käyttöä varten on valtakunnallinen tietovaranto, johon kootaan korkeakoulujen opiskelijatietoja sisältävien rekisterien tietosisältöä ja jonka kautta tämä sisältö tarjotaan tietoturvallisesti teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa opiskelijavalintarekisterin ja korkeakoulujen yhteisten opiskelijavalintapalveluiden käyttöön. Korkeakoulu voi käyttää tietovarantoa myös muussa yliopistolain 2 §:ssä tai ammattikorkeakoululain 4 §:ssä säädettyjen tehtäviensä hoitamisessa ja luovuttaessaan tietoa viranomaisille ja muille korkeakouluille.

24 §

24 §

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöyhteydestä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisistä edellytyksistä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut vastaavat tallentamiensa tietojen yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut vastaavat tallentamiensa tietojen yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista ja muista rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta.

29 §

29 §

Tietojen luovuttaminen palvelun avulla

Tietojen luovuttaminen palvelun avulla

Viranomaiset saavat palvelusta tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla. Opetushallitus voi avata teknisen käyttöyhteyden sellaiselle viranomaiselle, jolla tämän tai muun lain nojalla on oikeus käsitellä tietoja. Viranomaisen on tietoja pyytäessään ilmoitettava Opetushallitukselle tietojen käyttötarkoitus ja muut tiedon luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat sekä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Tietoja voidaan 2 ja 3 momentin mukaisesti luovuttaa palvelun avulla myös Työllisyysrahastolle.

Opetushallitus voi luovuttaa tietoja teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22 ja 23 §:ssä.

Tietoja voidaan 2 ja 3 momentin mukaisesti luovuttaa palvelun avulla myös Työllisyysrahastolle ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle.

30 §

Ylläpitäjän tehtävät

Opetushallitus vastaa palvelun ylläpitäjänä palvelun yleisestä toiminnasta ja teknisen käyttöyhteyden avaamisesta.

Opetushallitus vastaa palvelun kautta tapahtuvan tietojen luovutuksen lainmukaisuudesta ja teknisen käyttöyhteyden avaamisen edellytysten tutkimisesta.

Opetushallitus on velvollinen ilmoittamaan rekisterinpitäjille teknisen käyttöyhteyden avaamisesta.

30 §

Ylläpitäjän tehtävät

Opetushallitus vastaa palvelun ylläpitäjänä palvelun yleisestä toiminnasta ja teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avaamisesta.

Opetushallitus vastaa palvelun kautta tapahtuvan tietojen luovutuksen lainmukaisuudesta ja teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avaamisen edellytysten tutkimisesta.

Opetushallitus on velvollinen ilmoittamaan rekisterinpitäjille teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avaamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

2.

Laki

perusopetuslain 41 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perusopetuslain (628/1998) 41 a §, sellaisena kun se on laissa 1288/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

41 a §

41 a §

Tiedonsiirto teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäyttäen

Tietojen luovuttaminen

Tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja luovuttavan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle *teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22 ja 23 §:ssä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

...

3.

Laki

lukiolain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lukiolain (714/2018) 60 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

60 §

60 §

Tiedonsiirto teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäyttäen

Tietojen luovuttaminen

Tässä laissa tarkoitettussa toiminnassa syntyneisiin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja luovuttavan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Tässä laissa tarkoitettussa toiminnassa syntyneisiin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle *teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22 ja 23 §:ssä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

Laki

ammattillisesta koulutuksesta annetun lain 110 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 110 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

110 §

110 §

Tiedonsiirto teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäyttäen

Tietojen luovuttaminen

Tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja luovuttavan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle *teknisellä rajapinnalla, katseluyhteydellä taikka muutoin sähköisessä muodossa. Tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22 ja 23 §:ssä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20